

**UCHWAŁA NR VII/70/15
RADY GMINY WYSZKI**

z dnia 10 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. po. 1515) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332, 1199 i 1830) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Wójtowi Gminy Wyszki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Arkadiusz Krasowski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018

Rozdział 1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany w związku z obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Program powstał w oparciu o systematycznie dokonywane rozpoznawanie problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem diagnozy sytuacji w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną na poziomie lokalnym.

Program jest ukierunkowany przede wszystkim na problemy: małoletnich matek, rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin wychowujących dzieci w wieku 0-6 lat, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (dziecko chore przewlekle, niepełnosprawne, z zaburzeniami zachowania), rodzin w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów, takich jak: alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo.

Rodzina stanowi podstawowe środowisko człowieka, oddziałujące w istotny sposób na rozwój i wychowanie młodego pokolenia. Jest wspólnotą osób i jednocześnie instytucją ogólnoludzką, spotykaną we wszystkich epokach i kulturach. Stanowiąc podstawową formę współżycia ludzi i integralną część każdego społeczeństwa, jest najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Rodzina to pomost pomiędzy jednostką a społeczeństwem, a jej instytucjonalny charakter zawiera się w tym, że jest jednostką prawną, gospodarczą i społeczną.

Każda rodzina codziennie boryka się z problemami, które trzeba pokonać. Są rodziny, które potrafią sprostać obowiązkowi, pomyślnie rozwiązując własne problemy. Są też takie, które nie potrafią w pełni realizować swych funkcji oraz rozwiązywać swoich sytuacji kryzysowych. Są to rodziny dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność rodzin dotyczyć może różnego zakresu realizowanych zadań. Może to być dysfunkcja całkowita oznaczająca, że w rodzinie występują kompletne niepowodzenia w realizacji zadań i muszą ją w tym zastąpić wyspecjalizowane rodziny lub instytucje.

Trudne warunki materialne, nierozwiązane problemy, niedostatki w zakresie spełnianej przez rodzinę funkcji opiekuńczej, niewydolność wychowawcza, ograniczenia w zaspokajaniu wielu potrzeb, rozpad rodziny, zrywanie się więzi rodzinnych i zanikanie poczucia odpowiedzialności, narastanie sytuacji konfliktowych to źródła wielu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz. Współczesnej rodzinie potrzebna jest pomoc wielostronna, dlatego należy angażować wszystkie siły i środki społeczne.

Znaczenie rodziny dla społeczeństwa pociąga za sobą odpowiedzialność państwa za jej wspieranie i umacnianie. Celem polityki społecznej w odniesieniu do rodziny jest oddziaływanie na jej otoczenie oraz instytucje z nią powiązane. Polityka społeczna państwa szczególnie ważną rolę odgrywa w środowisku lokalnym w organizowaniu pomocy rodzinie. Rodzina jako całość powinna być adresatem działań pomocowych, a jej wzmocnienie powinno być traktowane jako zasadnicza dyrektywa przy planowaniu i realizowaniu wsparcia.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Ważnym zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną, niezależnie od pracownika socjalnego. Ważnym zadaniem gminy jest też ponoszenie wydatków związanych z pobytem dziecka w rodzinie zastępczej.

Rozdział 2. Diagnoza

Dane statystyczne Urzędu Stanu Cywilnego w Wyszki dotyczące sytuacji demograficznej na przestrzeni trzech ostatnich lat przedstawiały się następująco:

Tabela 1. Stan ludności Gminy Wyszki w latach: 2012, 2013, 2014

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Mieszkańcy ogółem	4837	4784	4763

Źródło: opracowanie własne.

Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej oraz powstawania nowych miejsc pracy w środowisku lokalnym ważną kwestią społeczną naszej gminy nadal pozostaje bezrobocie.

Tabela 2. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Bezrobotni - ogółem	137	175	134
Bezrobotni długotrwale	74	85	70
Bezrobotni z prawem do zasiłku	12	11	9

Źródło: opracowanie własne.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc na przestrzeni trzech ostatnich lat były: ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm jak również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Według analizy przeprowadzonej przez pracowników socjalnych w większości rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przy zapewnieniu wsparcia ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkoły i kuratorów sądowych rodzina jest w stanie realizować swoje funkcje, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Zawsze jednak istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez instytucje okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy rodziny. Zatem w sytuacji zagrożenia dobra dziecka sąd rodzinny może zarządzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej, jak też przydzielić rodzinie asystenta rodziny.

Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Świadczenia z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	562	552	556
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	304	259	238
Liczba rodzin (świadczenie pieniężne)	148	131	124
Liczba rodzin (świadczenie niepieniężne)	190	175	156
Główne powody przyznania pomocy społecznej			
PRZYCZYNY ŚWIADCZEN			
Ubóstwo			
Liczba rodzin	193	144	169
Liczba osób w rodzinach	799	557	647
Bezrobocie			
Liczba rodzin	50	72	73

Liczba osób w rodzinach	155	221	224
Niepelnosprawność			
Liczba rodzin ogółem	53	67	70
Liczba osób ogółem w rodzinach	150	199	204
Długotrwała lub ciężka choroba			
Liczba rodzin	32	89	83
Liczba osób w rodzinach	92	280	270
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego			
Liczba rodzin	16	6	12
Liczba osób w rodzinach	48	24	38
Alkoholizm			
Liczba rodzin	4	11	10
Liczba osób w rodzinach	9	30	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa			
Liczba rodzin	119	100	92
w tym wielodzietność			
Liczba rodzin	104	87	75
Przemoc w rodzinie			
Liczba rodzin	2	0	3
Liczba osób w rodzinach	12	0	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2014 r.

Głównym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo, przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych. Uwagę zwraca również grupa osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności. Są to nie tylko osoby starsze, ale też dzieci i młodzież.

Jeśli chodzi o rodziny z dziećmi w 2014 r. pomocą społeczną objęto 167 takich rodzin. Najwięcej o liczbie dzieci- dwoje, 52 rodziny. Ponadto 39 rodzin z trojgiem dzieci, 31 z jednym dzieckiem, 29 z czworgiem dzieci oraz 16 rodzin z 5 i więcej dzieci.

Rozdział 3. Zasoby gminy

Gmina Wyszki prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny między innymi poprzez realizację działań podejmowanych przez instytucje i organizacje wspierające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszkach (Punkt Konsultacyjny)
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Gminy Wyszki,
- Młodzieżowa Rada Gminy Wyszki,
- Zespół Szkół w Wyszkach, Szkoła Podstawowa w Strabli, Szkoła Podstawowa w Topczewie,
- Gminne Centrum Kulturalno - Biblioteczne w Wyszkach,
- Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wyszkach,
- Parafie z terenu gminy,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży,
- inne stowarzyszenia,
- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza w Niewinie Borowym,
- Uczniowski Klub Sportowy „ISKRA”,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku Podlaskim,
- Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Bielsku Podlaskim.

Rozdział 4. Cele Programu

Celem głównym Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin,
2. Pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
3. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji,
4. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
5. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
6. Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
7. Podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
8. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
9. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny.
10. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Rozdział 5. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Realizacja Programu odbywać się będzie na zasadach współdziałania z jednostkami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Realizacja działań zawartych w Programie odbywać się będzie w sposób ciągły i systematyczny w ramach czasowych obowiązywania Programu, czyli w latach 2016-2018.

Zadania Programu:

1. **Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny** poprzez podejmowanie działań takich, jak: udział w kampaniach, seminariach i konferencjach promujących wartość rodziny, propagowanie idei wolontariatu, udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem, tworzenie programów profilaktycznych, zamieszczanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej, udostępnianie ulotek, plakatów.

2. **2. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej** poprzez: pracę z rodziną, przydzielanie asystenta rodziny, zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa (psychologiczne, pedagogiczne, prawne), udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej (dożywianie dzieci w szkołach, zasiłki z pomocy społecznej, stypendia socjalne, wyprawki szkolne, dodatki mieszkaniowe), organizowanie czasu wolnego dzieciom (świetlica socjoterapeutyczna, kolonie, wycieczki, spotkania, imprezy), tworzenie grup wsparcia i grup samopomocy, praca socjalna z rodziną, współpraca z kuratorem sądowym, finansowanie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej.

3. **Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny** poprzez następujące działania: współpraca szkół, policji, służby zdrowia, sądu, kuratorów, GOPS, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, GCBK, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, współpraca z PCPR w zakresie pieczy zastępczej, doskonalenie kadry (szkolenia dla pracowników instytucji realizujących zadania Programu), zlecenie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym wykonywania zadań na podstawie umów cywilnoprawnych.

Rozdział 6. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkach przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urząd Gminy Wyszki,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- placówki oświatowe i kulturalne (wychowawcy, nauczyciele, pedagog),
- policja,
- Niepubliczny ZOZ w Wyszkach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim,
- sąd i kuratorzy
- organizacje pozarządowe.

Rozdział 7. Efekty i rezultaty Programu

W wyniku przeprowadzenia zaplanowanych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w rodzinach zastępczych oraz powrót dzieci do rodzin biologicznych,
- zmniejszanie liczby rodzin dysfunkcyjnych w wyniku wsparcia asystenta rodziny.

Rozdział 8. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie w ramach:

1. środków własnych gminy (zaplanowanych na dany rok budżetowy na realizację Programu oraz pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych)
2. dotacji przekazywanych z budżetu państwa
3. środków pozabudżetowych.

Rozdział 9. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu. W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkach będzie przedkładał Radzie Gminy raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Ewaluacja posłuży sprawdzeniu jakie wyniki osiągnięto po zrealizowaniu planowanych działań, czy osiągnięto zamierzone efekty.